

Hänvisning
RP 281/2022 rd

Kontaktperson
Avdelningsjurist Sofia Higson

Finansministeriet
Utskottskanslisekreterare
Sara Kuitunen
Sara.kuitunen@eduskunta.fi

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om gruvmineralskatt

Finansministeriet har den 10 januari 2023 begärt landskapsregeringens sakkunnigyttrande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om gruvmineralskatt.

I propositionen föreslås det att en ny skatt på gruvmineral som brutits i Finland införs. I förslaget ingår även att punktskattelagen och lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ ändras. Den föreslagna skattemodellen grundar sig på betalningar av royaltytyp, vilka föreslås vara så okomplicerade och schematiska som möjligt. I skattemodellen ska dock å ena sidan skillnaden mellan metallmalmer och andra gruvmineral och å andra sidan skillnaderna i värde och malmhalt mellan olika metallmalmer beaktas.

Syftet med lagförslaget är att beakta gruvmineral och deras natur som icke-förnybara naturresurser och att i form av en skatt styra en skälig ersättning till samhället för användningen av dem.

Lagstiftningsbehörighet

Lagstiftningsbehörigheten inom beskattningen är delad mellan landskapet Åland och riket. Landskapet Åland har enligt 18 § 5 punkten i självstyrelselagen för Åland (1991:71) lagstiftningsbehörighet avseende landskapet tillkommande tilläggsskatt på inkomst och tillfällig extra inkomstskatt, landskapet tillkommande närings- och nöjesskatter, grunderna för avgifter till landskapet och kommunerna tillkommande skatter. Landskapet Åland har enligt 18 § 19 punkten i självstyrelselagen för Åland lagstiftningsbehörighet avseende rätt att leta efter, inmuta och utnyttja mineralfyndigheter.

Enligt lagförslaget bedöms lagstiftningsbehörigheten höra till riket till följd av att gruvmineralskatten avser beskatta royalty och inte gruvbolagens vinst.

Landskapsregeringen har tidigare avgett ett utlåtande i vilket lagstiftningsbehörigheten bedömdes höra till lagtinget.

Landskapsregeringens synpunkter

Enligt grundlagsutskottets utlåtandepaxis som regeringens lagförslag hänvisar till (GrUU 5/1991 rd, GrUU 9/1992 rd, GrUU 31/2012 rd och GrUU 79/2018) konstaterar landskapsregeringen att det framkommer vissa rekvisit för vad en näringsskatt utgör. En näringsskatt ska vara av skattenatur och vara avsedd att beskatta en bransch eller näring särskilt. Den ska inte ersätta inkomstskatten och den ska inte utgöra en konsumtionsskatt. Grundlagsutskottet har också anført att skatten ska hänföra sig till avkastningen av näringsverksamhet.

I det aktuella fallet torde det vara ostridigt att den föreslagna gruvmineralskatten är en skatt som särskilt beskattar gruvnäringen och som inte ersätter inkomstskatten. Enligt förslaget beskattas företag som bedriver gruvdrift vid inkomst-, mervärdes-, energi- och fastighetsbeskattningen såsom andra företag (RP 281/2022 rd, s.12). Skatten på gruvmineral skulle vara en ny skatt som ska betalas utöver annan skatt (RP 281/2022 rd, s. 16). Gruvmineralskatten är avsedd att beskatta gruvnäringen utöver annan skatt eftersom gruvbolagen nyttjar en ändlig resurs. Enligt lagförslaget uppskattas att merparten av skattebördan kommer att betalas av gruvbranschen. Skatten förväntas inte ha en inverkan på priserna för de produkter som framställs i den fortsatta förädlingen (RP 281/2022, s. 21). Således bör gruvmineralskatten inte kunna anses vara en konsumtionsskatt vars avsikt är att överföras på konsumenter.

Gruvmineralskatten föreslås utformas som en skatt på värdet av metallmalmer och volymen av övriga gruvmineral. I och med att skatten beräknas på den metall som utvinns och inte på gruvbolagens avkastning, har man i lagförslaget utgått från att gruvmineralskatten inte är att beakta som en näringsskatt. Däremot konstateras i regeringens proposition att den föreslagna gruvmineralskatten är avsedd att minska gruvdriftens lönsamhet (RP 281/2022, s. 21), vilket borde innebära att syftet med skatten är att den direkt ska drabba gruvbolagens affärsverksamhet och därmed utgöra en näringsskatt i självstyrelselagens mening.

En jämförelse kan i det aktuella fallet göras dels med landskapslagen (1974:83) om resandeavgift, som av Högsta domstolen bedömts vara en näringsskatt (2498/7.11.1974), dels med landskapslagen (1947:6) om apoteksavgift i landskapet Åland, som grundlagsutskottet nämner i en översikt av olika näringsskatter (GrUU 5/1991 rd). Apoteksavgiften erläggs enligt 2 § LL om apoteksavgift i landskapet Åland enligt apotekets omsättning, det vill säga enligt företagets inkomster och utgifter. I 2 § LL om

resandeavgift anges att resandeavgiften utgår med ett visst belopp per passagerare, som med anlitande av redaren tillhörigt eller av honom upphyrft fartyg anländer från hamn utom landskapet till hamn inom landskapet. Resandeavgiften ska enligt 1 § i sagda lag uppbäras av idkare av regelbunden passagerartrafik med fartyg. Ålands landskapsregering konstaterar således att bägge landskapslagar har ansetts vara näringssskatter, men varken resandeavgiften eller apoteksavgiften beskattar näringsverksamheternas avkastning. Landskapsregeringens anser således att det inte är klarlagt att ett kriterium för näringssskatten är att beskattningen uteslutande ska beräknas på en näringsverksamhets avkastning. Landskapsregeringens anser således att även skatter som inte direkt uttas av ett företags avkastning är att betrakta som näringssskatter enligt 18 § 5 punkten i självstyrelselagen för Åland.

Gruvmineralskatten uppfyller de kriterier som grundlagsutskottet identifierat för näringssskatten i och med att avsikten med skatten på gruvmineral är att minska gruvbolagens lönsamhet samt att gruvmineralskattens beskattningsvärde i likhet med resandeavgiften och apoteksavgiften är avsedd att drabba en särskild näringsaffärsverksamhet. Landskapsregeringen anser därför fortsättningsvis att lagstiftningsbehörigheten hör till landskapet enligt 18 § 5 punkten i självstyrelselagen för Åland. Landskapsregeringen anser att finansministeriet bör tillställa lagförslaget Ålandsdelegationen för ett utlåtande gällande lagstiftningsbehörigheten i enlighet med 56 § självstyrelselagen för Åland.

Minister

Roger Höglund

Avdelningsjurist

Sofia Higson

FÖR KÄNNEDOM

Ålands lagting, info@lagtinget.ax

Finansminister Annika Saarikko, annika.saarikko@vm.fi

Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi

Ålandsdelegationens ordförande Peter Lindbäck, peter.lindback@ambetsverket.fi
